

Empetitir i engrandir IV

El lector que per fi ha renunciat a representar-se les dimensions dels gegants siderals del *Micromégas* volterià es troba que de cop toca un territori tangible, per bé que continuï sent irrepresentable, amb la conversa que els gegants mantenen amb la delegació dels humans instal·lats damunt l'ungla del "nan" (relatiu) de **Saturn**. Tota la conversa és el desplegament d'un perfecte desengany sobre la humanitat. Els filòsofs homenets han d'explicar als dos gegants quanta estultícia, crueltat, arbitrarietat i cinisme habita entre els humans, quanta estupidesa regeix i domina els seus costums i inspira les seves decisions sovint catastròfiques. El sirià els diu: «Oh àtoms intel·ligents... com que teniu poca matèria i sou tot esperit (la paraula és *esprit*, o sigui que també al·ludeix a la intel·ligència), *vous devez passer votre vie à aimer et à penser*». És un moment molt commovedor. Pensar i estimar. ¿Hi ha res de millor, de més noble, de més excitant? Però els homenets filòsofs remenen el cap, i un d'ells, més franc que els altres —diu Voltaire (i més franc vol dir més lliure)— els confessa tot seguit, i de bona fe, que si hom fa excepció d'un petit nombre d'habitants de la Terra, tinguts en ben poca consideració, tota la resta són una colla de bojós, de malvats i de dissortats: «*un assemblage de fous, de méchants et de malheureux*». I aquest lector que ja ha renunciat a comprendre el problema de dimensions irrepresentables que la narració de Voltaire proposa, de sobte diu: per fi ara sé on sóc, tota aquesta bogeria, maldat i desgràcia em són ben conegudes, sé com mesurar-les, això m'és familiar. El que no sabrem mai és la lletra invisible, l'escriptura invisible del llibre que els gegants impensables lliuren a aquests filòsofs. Si un de sol d'entre ells té la franquesa (la llibertat) suficient per dir: senyors gegants de Sirius i Saturn, som una colla de perfectes idiotes, i els menys idiotes de tots nosaltres són els que menys consideració reben al nostre món, la pregunta llavors és: ¿Podrien llegir ells, aquests altres idiotes menys idiotes que la majoria dels idiotes habituals, aquests menystinguts i arraconats, el llibre presumptament en blanc guardat dins de l'Acadèmia?

Jordi Ibáñez

Professor d'estètica i teoria de les arts, UPF.